

ชั้นที่ 1 : 'ฝุ่นพิษ PM 2.5 ข้ามพรมแดน' กลไกอาเซียนไร้ความหมาย ต้องใช้ กม.ระหว่างประเทศ?

หัวข้อ : สิ่งแวดล้อม

วันที่และเวลาที่เผยแพร่ : 1 กรกฎาคม 2566 เวลา 16.03 น.

หน้าแรก | ติดต่อเรา | เกี่ยวกับเรา | ศูนย์ข่าวภาคใต้ | ศูนย์ข่าวเพื่อชุมชน | ศูนย์ข่าวสารนโยบายสาธารณะ | ศูนย์ข่าวสืบสวน

หน้าแรก | ISRANEWS | รายงาน-สฤิป

'ฝุ่นพิษ PM 2.5 ข้ามพรมแดน' กลไกอาเซียนไร้ความหมาย ต้องใช้ กม.ระหว่างประเทศ?

🕒 วันเสาร์ ที่ 01 กรกฎาคม 2566 เวลา 16:03 น. | isranews | HITS | 1377 views

f Share | Tweet | Share | ...

"...อย่าเข้าใจอาเซียนผิด อาเซียนไม่ใช่ฮีโร่ หลายคนเข้าใจผิดแม้กระทั่งอาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนกฎหมายก็ไปบอกใครต่อใครว่า ไม่ใช่ไรหรอกนะ หมอกควันข้ามแดนเรามีอาเซียน แล้วอาเซียนก็สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ เพราะที่ฮียูยังสามารถแก้ปัญหามลพิษทางอากาศข้ามแดนในหมู่สมาชิกได้ฉันใด อาเซียนก็ฉันนั้น ซึ่งผิด..."

ปัญหามลพิษทางอากาศ 'ฝุ่น PM 2.5' ส่งผลกระทบต่อประชาชนในประเทศในหลากหลายมิติ ไม่เพียงแต่เฉพาะในด้านสุขภาพ คุณภาพชีวิต หรือด้านสิ่งแวดล้อมเพียงเท่านั้น แต่ยังกระทบถึงภาคเศรษฐกิจอีกด้วย

จะเห็นว่าปัญหานี้ไม่ใช่เป็นเรื่องเล็กๆ เหมือนลักษณะของฝุ่น โดยรัฐบาลไทย ได้ประกาศให้ปัญหามลพิษทางอากาศ ฝุ่น PM 2.5 เป็นวาระแห่งชาติตั้งแต่ปี 2562

แม้ว่าจะผ่านมาเกือบ 5 ปี แต่ไทยก็ยังเผชิญหน้ากับฝุ่นพิษที่นับวันยิ่งจะมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะกรุงเทพฯ ภาคอีสาน และภาคเหนือ ต้องเจอหมอกควันข้ามพรมแดนจากเมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ทำสถิติสูงสุดรอบ 9 ปี

จากรายงานคุณภาพอากาศโลก ปี 2565 ของ IQAir พบว่าความเข้มข้นของฝุ่น PM2.5 หนักสุดในเดือนมีนาคม-เมษายน

ยิ่งไปกว่านั้น จากข้อมูลยังพบเรื่องที่น่าสนใจว่า "ประเทศไทยมีอากาศดีเพียง 3 เดือนต่อปีเท่านั้น คือ ในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ซึ่งเป็นฤดูฝน"

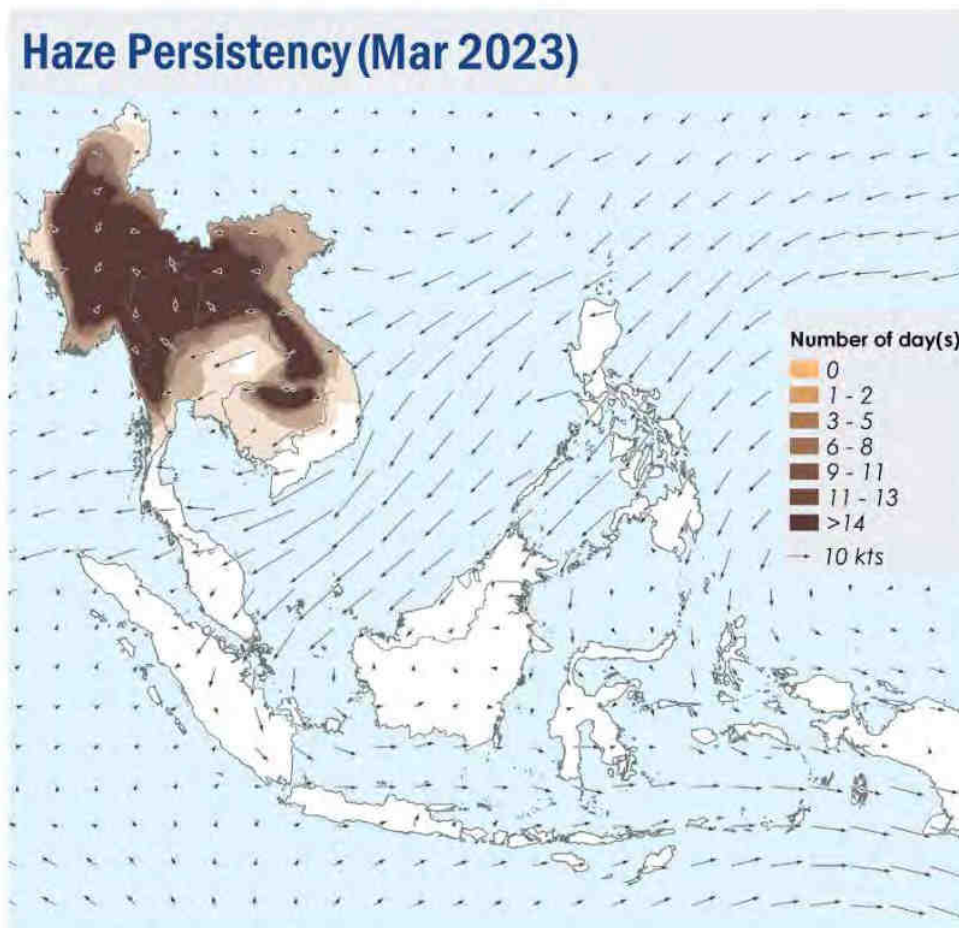
แม้ว่าอากาศสะอาดจะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของเราทุกคน แต่ดูเหมือนว่าในปัจจุบันอากาศสะอาดกลับกลายเป็นทรัพยากรที่เข้าถึงยากขึ้นเรื่อย ๆ

อาเซียน รวมตัวกันอย่างหลวม ๆ ไม่มีความผูกพันทางกฎหมาย

รศ.ดร.คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม กรรมการบริหารสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย และผู้เชี่ยวชาญกฎหมายสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวในงานเสวนา 'ฝุ่นพิษ PM2.5 ข้ามพรมแดน แก้ไม่ได้จริงหรือ?' ว่า อาเซียนเผชิญวิกฤตหมอกควันข้ามพรมแดนมาตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 2523 และ 2533 โดยเฉพาะในปี 2540 – 2541 นับว่าเป็นช่วงระยะเวลาที่วิกฤตรุนแรงมากที่สุดและเกิดผลกระทบในหลายประเทศ อย่างเช่น บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และประเทศไทย มีการประเมินว่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมมากถึง 9 พันล้านเหรียญสหรัฐและมีการปล่อยคาร์บอนประมาณ 2 พันล้านตันในขณะนั้น

ต่อมาจนกระทั่งวันที่ 10 มิถุนายน 2545 ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามในความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษหมอกควันข้ามแดนเพื่อป้องกันและติดตามมลพิษข้ามพรมแดนที่เป็นผลมาจากการเผาป่าผ่านความพยายามร่วมกันของประเทศต่างๆ และความร่วมมือทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติมากขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาแผนงานว่าด้วยความร่วมมืออาเซียนเพื่อควบคุมมลพิษหมอกควันข้ามแดนด้วยวิธีปฏิบัติ (Roadmap on ASEAN Cooperation towards Transboundary Haze Pollution Control with Means of implementation) โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า 'อาเซียนปลอดหมอกควันภายในปี 2563' (Transboundary Haze-Free ASEAN by 2020) แม้ข้อตกลงนี้มีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาหมอกควันข้ามพรมแดนที่เป็นวิกฤตมาอย่างยาวนาน แต่ รศ.ดร.คณินิจ มองว่า ความตกลงนี้กลับมีเนื้อหาสาระที่เป็นเพียงบันทึกความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกเท่านั้น ไม่ได้มีนัยยะผูกพันทางกฎหมาย

ภาพแผนที่จากดาวเทียมแสดงระยะเวลาการคงอยู่ของฝุ่นพิษ เดือนมีนาคม 2566

ข้อมูลจาก: asmc.asean.org

รศ.ดร.คณิศร ก้าวว่าถึงวิธีแก้ปัญหามลพิษ PM 2.5 ข้ามแดน ว่า การแก้ปัญหานั้น จะสามารถทำได้หรือไม่ได้นั้น มีปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน เนื่องจากปัญหาที่มีลักษณะ 'ข้ามพรมแดน' นั้น เป็นเรื่องที่สาหัสทั้งประเทศโดยประเทศหนึ่งไม่สามารถจัดการได้เองโดยลำพัง แม้จะจัดการปัญหาภายในประเทศที่ดีที่สุดเพียงใดก็ตาม

ดังนั้น จึงต้องพิจารณาองค์ประกอบในระดับอาเซียนด้วย ซึ่งก็ต้องทำความเข้าใจอาเซียนให้ถูกต้องก่อนด้วยว่าอาเซียนนั้นแตกต่างจากสหภาพยุโรป (European Union: EU) เพราะอาเซียนเป็นการรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ เพื่อสร้าง 'ความร่วมมือ' ในเรื่องต่างๆ ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน จะเห็นได้จากความตกลงเรื่องต่าง ๆ เช่น หมอกควันข้ามแดน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การค้าสินค้า ภัยพิบัติ และสิทธิมนุษยชน แต่ความตกลงเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่ได้มี 'ข้อผูกพัน' ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ

"หลายคนมีความคาดหวังจากอาเซียนเกินเลยความจริง เพราะไม่รู้จักอาเซียนและไม่มีความเข้าใจในความเป็นอาเซียน ในความเป็นจริง อาเซียนไม่ได้เป็นหลายอย่างตามที่จินตนาการ อย่างเข้าใจอาเซียนผิด อาเซียนไม่ใช่ฮับ หลายคนเข้าใจผิดแม้กระทั่งอาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนกฎหมายก็ไปบอกใครต่อใครว่า ไม่ใช่ไรหรอกนะ หมอกควันข้ามแดนเรามีอาเซียน แล้วอาเซียนก็สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ เพราะที่อยู่ยังสามารถแก้ปัญหาหมอกควันทางอากาศข้ามแดนในมุมสมาชิกได้เงินได้อาเซียนก็ฉันทัน ซึ่งผิด" รศ.ดร.คณิศร กล่าว

ทั้งนี้ รศ.ดร.คณิศร ได้นำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษข้ามพรมแดนเชิงกฎหมาย ซึ่งพบว่า ในภาพกว้างกว่ากรอบอาเซียนออกไปในระดับระหว่างประเทศ จะพบว่าเรามีหลักการต่างๆ รองรับอยู่ ได้แก่ ปฏิญญากรุงริโอ ที่ระบุเรื่องความรับผิดชอบของรัฐผู้ก่อความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมของรัฐอื่น หรืออนุสัญญาเจนีวา ที่ระบุเรื่องสิทธิในการเรียกค่าเสียหายจากการกอมลพิษทางอากาศข้ามพรมแดน

นอกจากนั้น แนวโน้มใหม่ของกฎหมายระหว่างประเทศในปัจจุบันยังมีการสถาปนาให้สิทธิในสิ่งแวดล้อมเป็นสิทธิมนุษยชนด้วย ทำให้มีเครื่องมือใหม่ที่อาจนำมาใช้ในการสร้างความชอบธรรมและสิทธิทางกฎหมายในการเรียกร้องให้เกิดความรับผิดชอบจากปัญหามลพิษข้ามแดน ที่มีความซับซ้อนมากกว่าเพียงแค่การร่วมมือแบบที่เคยเป็นมา ทั้งนี้ แม้ว่ากรอบอาเซียนจะยังคงยืนยันหลักการความร่วมมืออยู่ต่อไปก็ตาม

ปัญหาฝุ่น สร้างเสียหายกว่า 2,173 ล้านบาท

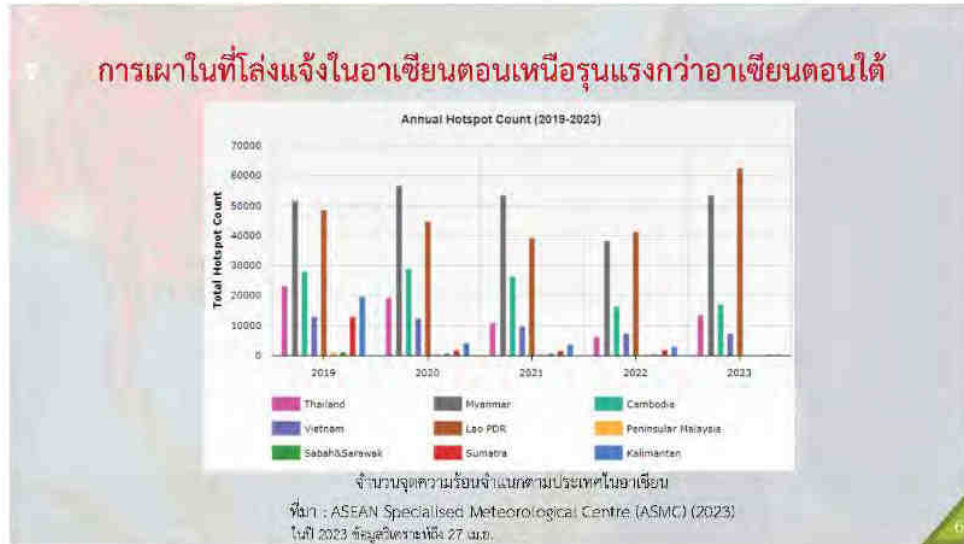
ทางด้าน รศ.ดร.วิษณุ อรรถวานิช อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญงานวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเกษตรกล่าวว่า ผลกระทบของฝุ่นพิษ PM2.5 ต่อสุขภาพและผลกระทบต่อเชิงเศรษฐศาสตร์ของฝุ่นพิษ PM2.5 ต่อครัวเรือนไทย พบว่า มลพิษทางอากาศเป็นสาเหตุทำให้เกิดการเสียชีวิตกว่า 7 ล้านคน/ปี และก่อให้เกิดโรคต่างๆ มากมาย อาทิ มะเร็งปอด มะเร็งตับ หัวใจล้มเหลว หลอดเลือดในสมองอุดตัน สมองเสื่อม หอบหืด ฯลฯ และสร้างมูลค่าความเสียหายต่อครัวเรือนไทยอย่างมาก

"ฝุ่นพิษ PM 2.5 นั้นทางการแพทย์ยืนยันแล้วว่าเมื่อสูดเข้าร่างกายจะก่อเกิดโรคมะเร็งปอด หอบหืด หัวใจล้มเหลว แต่ในมุมเศรษฐศาสตร์มักทำให้สูญเสียค่าใช้จ่ายการรักษาตัว สูญเสียโอกาส สูญเสียความแข็งแรง สูญเสียค่าใช้จ่ายซื้ออุปกรณ์ป้องกัน และสูญเสียค่าความสุขตามข้อมูลปี 2562 มีมูลค่ากว่า 2,173 ล้านบาท" รศ.ดร.วิษณุ ระบุ

รศ.ดร.วิษณุ กล่าวว่า ในปี 2566 ล่าสุด ฝุ่นพิษ PM2.5 ทั้งในกรุงเทพฯ และเชียงใหม่ หนักสุดในรอบ 5 ปี โดยแหล่งกำเนิดฝุ่น PM2.5 ส่วนใหญ่มาจากภาครถยนต์เป็นหลักแล้วยังมีหมอกควันข้ามพรมแดนแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรก อาเซียนตอนบน เกิดในช่วงเดือนธันวาคม - เมษายนของทุกปี ส่วนที่สอง อาเซียนตอนล่าง เกิดตั้งแต่ มิถุนายน - สิงหาคมของทุกปีอันมาจากการเผาในที่นโดินที่เขี่ยส่งผล กระทั่งต่อหลายจังหวัดของภาคใต้

ถ้าเปรียบเทียบ 'สถิติการเผาในที่โล่งแจ้งในอาเซียนรายประเทศตั้งแต่ปี 2562-2566' ปรากฏพบการเผาที่โล่งมากที่สุดคือ สปป.ลาว เวียดนาม และกัมพูชา ส่วนประเทศไทยอยู่ที่ 10 แต่อาเซียนโดมิเนเชียมีอัตราการเผาสูงค่อนข้างมาก ดังนั้น จะเห็นได้ว่ามลพิษจากการเผาในที่โล่งแจ้งในอาเซียนตอนเหนือมีกรุนแรงกว่าอาเซียนตอนล่าง

"หากเราดูจุดความร้อนจะพบว่าประเทศไทย เวียดนาม สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนามจะปรากฏการเผาในที่โล่งแจ้งภาพรวมเพิ่มขึ้นถึง 146,065 จุด หลายสถิติสูงสุดในรอบ 9 ปี แม้ว่าประเทศเหล่านี้จะมีมาตรการป้องกันออกมาควบคุมมากมาย แต่ก็ยังมีการเผาเกิดขึ้นอย่างไม่หยุดหย่อนหลายสถิติอยู่ตลอด" รศ.ดร.วิษณุ

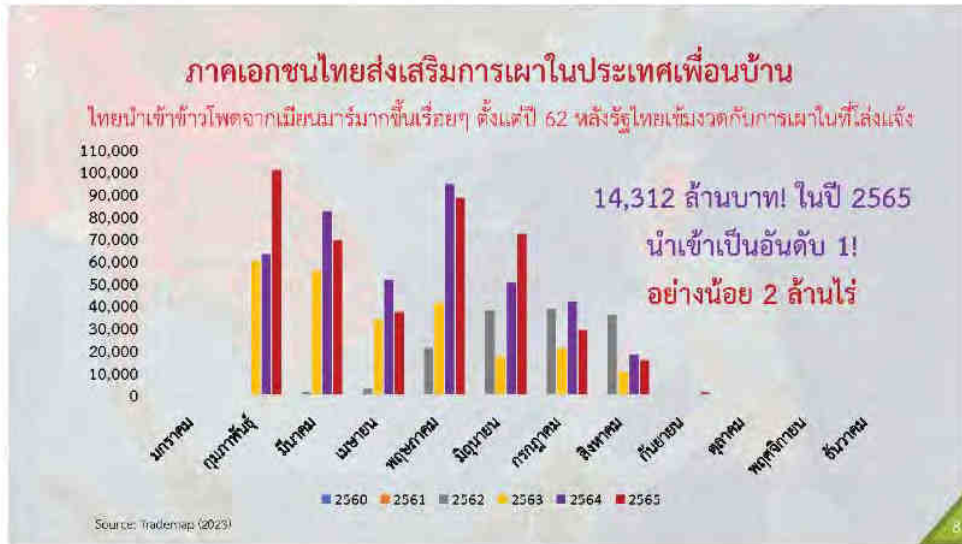
เอกชนไทย มีส่วนส่งเสริมการเผาในประเทศเพื่อนบ้าน

รศ.ดร.วิษณุ กล่าวว่า ส่วนหนึ่งของปัญหาจากการที่ภาคเอกชนของไทยมีส่วนสนับสนุนการเผาในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จากสถิติของ Trademap (2023) พบว่า ไทยนำเข้าข้าวโพดจากเวียดนามล่าสุดเป็นอันดับ 1 คิดเป็นมูลค่ากว่า 1.4 หมื่นล้านบาท โดยการนำเข้าได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2562 หลังรัฐไทยเข้มงวดกับการเผาในที่โล่งแจ้ง นอกจากนี้ ไทยยังส่งออกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดไปเวียดนามเป็นอันดับ 2 อีกด้วย

สอดคล้องกับ ผลงานศึกษาวิจัยของกรีนพีซ ประเทศไทย พบว่า 1 ใน 3 ของมลพิษอากาศข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งในที่นี้ หมายความว่ารวมถึงภาคเหนือตอนบนของไทย ตอนบนของ สปป.ลาว และ รัฐฉานของเวียดนาม มีที่มาจากพื้นที่เผาไหม้ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ปลูก 'ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์'

รศ.ดร.วิษณุ อธิบายเพิ่มเติมว่า หากย้อนไปในช่วงปี 2560 และ 2561 จะพบว่า ไทยแทบไม่ได้นำเข้าข้าวโพดจากเวียดนามเลย แต่พอปี 2562 ไทยเริ่มนำเข้าจากเวียดนามและนำเข้าเรื่อย ๆ หากเชื่อมโยงในเรื่องกฎหมายก็จะพบว่า ในปี 2562 ประเทศไทยก็เริ่มมีการใช้วาระฝุ่นแห่งชาติซึ่งมีการเข้มงวดการเผาในประเทศมากขึ้น สุดท้ายก็เกิดการเคลื่อนย้ายการเพาะปลูก เพราะประเทศไทยเข้มงวดมากก็เคลื่อนย้ายไปปลูกที่เวียดนามที่ผ่อนปรนมากกว่า สุดท้ายก็ไม่จบเพราะฝุ่นข้ามพรมแดนปลิวมาได้เช่นกัน

"ประเทศไทยเกี่ยวข้องทั้งในฐานะผู้ก่อกมลพิษและผู้รับซื้อเช่นเดียวกัน โดยประเทศไทยนำเข้าข้าวโพดจำนวน 14,312 ล้านบาทในปี 2565 ทั้งนี้ ข้อมูลจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) พบว่ามีพื้นที่อย่างน้อย 2 ล้านไร่ที่ประเทศไทยมีส่วนสนับสนุนทำให้เกิดการเผาในเวียดนาม ในส่วนการส่งออกก็พบว่าประเทศไทยส่งออกเมล็ดพันธุ์ให้เวียดนามเป็นอันดับสองรองจากอินเดียและเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ พุดงายา เรามีส่วนเกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อุปทานที่ทำให้เกิดการเผาเช่นกัน" รศ.ดร.วิษณุ ระบุ

รศ.ดร.วิษณุ กล่าวถึงนโยบายจัดการฝุ่นพิษข้ามพรมแดนว่า ที่ผ่านมามีแผนการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติเพื่อการแก้ปัญหาหมอกพิษฝุ่นละอองปี 2562 (วาระฝุ่นแห่งชาติ) เป็นมาตรการหลักสำคัญ แต่เมื่อพิจารณาดูเนื้อในรายละเอียดกลับพบว่า มีเพียงไม่กี่มาตรการที่กล่าวถึงการแก้ปัญหาหมอกพิษข้ามพรมแดน เช่น แจ้งเตือนสถานการณ์ไปยังผู้ว่าฯจังหวัดให้เตรียมรับมือแจ้งเตือนประเทศต้นทาง และสำนักเลขาธิการอาเซียนให้ทำตามข้อตกลง โดยอาศัยโรดแมปอาเซียนปลอดหมอกควันข้ามพรมแดน และแผนปฏิบัติการเชียงใหม่ 2017 เพื่อป้องกันมลพิษข้ามพรมแดน

นอกจากนี้ ในส่วน 'การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ' ก็ใช้กลไกทวิภาคีระดับใต้ตั้งแต่ระดับอาเซียน ระดับคณะกรรมการชายแดนภายใต้กระทรวงกลาโหม และระดับจังหวัดชายแดน หรือแม้แต่การป้องกันมลพิษทางอากาศข้ามพรมแดนจากการขนส่งในการปรับปรุงมาตรฐานรถยนต์ และน้ำมันในอาเซียนให้มีระดับใกล้เคียงกัน

แต่ทั้งหมดนี้ เป็นรายละเอียดปลีกย่อยการป้องกันฝุ่นข้ามพรมแดนลักษณะการขอความร่วมมือแบบหลวมๆ ไม่มีข้อผูกมัดใดๆ ทำให้เห็นช่องว่างของมาตรการแก้ปัญหาหมอกควันข้ามพรมแดนเยอะแยะมากมาย

รศ.ดร.วิษณุ กล่าวเสนอแนะเชิงนโยบายผ่านมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 มาตรการที่สามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องรอข้อตกลงอาเซียน

1. ลดการเผาในที่โล่งแจ้งภายในประเทศให้เป็นแบบอย่างที่ดี
2. ให้องค์ความรู้พร้อมเงินช่วยเหลือแบบมีเงื่อนไขในการปรับตัวไปสู่การไม่เผากับประเทศเพื่อนบ้าน
3. จัดเวทีระหว่างประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจถึงปัญหาและให้ชุมชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และแบ่งปันความรู้ในการแก้ไขปัญหา
4. ย่อยข้อมูลเชิงเทคนิคที่เข้าใจยากให้เข้าใจได้ง่ายสำหรับชุมชนในพื้นที่
5. ติดตั้งระบบตรวจสอบย้อนกลับการรับซื้อสินค้าเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการเผาทั้งในและต่างประเทศ พร้อมเก็บภาษีเพิ่มในระยะแรก และห้ามนำเข้าในระยะถัดไป
6. ผลักดันนโยบายสินเชื่อสีเขียว โดยการนำเงินกู้ออกจาก "อุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษ" ไปสู่ "อุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม"
7. กำหนดเงื่อนไขการป้องกันไม่ให้เกิดฝุ่นพิษ PM2.5 ในระดับอันตรายในนโยบายและสัญญาสินเชื่อของธนาคาร
8. เร่งออกกฎหมายอากาศสะอาดที่มีประเด็นมลพิษทางอากาศข้ามพรมแดนเหมือนกับสิงคโปร์ ที่สามารถเอาผิดกับเจ้าของแหล่งกำเนิดหมอกควันพิษนอกประเทศไทย หรือบริษัทเอกชนที่เกี่ยวข้อง และ
9. ตั้งหน่วยงานหลักซึ่งมีหน้าที่ในการแก้ปัญหาหมอกพิษทางอากาศข้ามพรมแดน พร้อมหน่วยงานสืบสวนสอบสวนมลพิษทางอากาศข้ามพรมแดน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายผ่านมุมมองเชิงเศรษฐศาสตร์ (ทำได้โดยไม่ต้องช้อดกลางอาเซียน)

ข้าวและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์พบจุดความร้อนมากกว่าอ้อย การเผาอ้อยเพิ่มขึ้นและยังห่างไกลจากมติ ครม.

ร้อยละของจำนวนจุดความร้อนจำแนกตามพื้นที่เกษตรในปี 2565 ข้อมูลวิเคราะห์ถึง 27 เม.ย.

ร้อยละอ้อยไฟไหม้ที่เกิดขึ้นจริงเทียบกับมติคณะรัฐมนตรี
ที่มา : สำนักคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย (2566)

ส่วนที่ 2 เป็นมาตรการที่ต้องการความร่วมมือจากประเทศอาเซียน

- ยกระดับความเข้มข้นในความร่วมมือโดยเร่งจัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อควบคุมมลพิษข้ามพรมแดนของอาเซียน The ASEAN Coordinating Centre for Transboundary Haze Pollution Control (ACC) เพื่อหาแนวทางที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในภูมิภาค
- ควรส่งเสริมการแก้ไขปัญหาหมอกพิษทางอากาศในลักษณะที่เป็นแบบ sub-region (ไทย เมียนมาร์ สปป. ลาว กัมพูชา และเวียดนาม) เพื่อให้การแก้ปัญหาทำได้ง่ายขึ้น และ
- ควรขอสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรจากบริษัทเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศ

ทั้งหมดนี้ คือ ปัญหาหมอกควัน ฝุ่นพิษ PM 2.5 ข้ามพรมแดน ที่ไม่ใช่เป็นเพียงแค่ปัญหาของประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น ฉะนั้นการแก้ไขปัญหา ไทยจึงไม่สามารถแก้ได้ลำพังได้ แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากประเทศในอาเซียน เพื่อผลักดันให้เกิดการแก้ไขร่วมกันในระดับภูมิภาคอย่างยั่งยืน

#กดคลิก ติดตาม ส่งแชร์ข่าวอิศรา ได้ที่นี่ <https://www.facebook.com/isranewsfanpage>

ชั้นที่ 2 : กาง 5 โจทย์ใหญ่นโยบายสิ่งแวดล้อม รรัฐบาลใหม่แก้ไข

หัวข้อ : สิ่งแวดล้อม

วันที่และเวลาที่เผยแพร่ : 31 กรกฎาคม 2566 เวลา 13.03 น.

หน้าแรก ติดต่อเรา เกี่ยวกับเรา ศูนย์ข่าวภาคใต้ ศูนย์ข่าวเพื่อชุมชน ศูนย์ข่าวสารนโยบายสาธารณะ ศูนย์ข่าวสืบสวน

หน้าแรก / ISRANEWS / รายงาน-สัปดาห์

กาง 5 โจทย์ใหญ่นโยบายสิ่งแวดล้อม รรัฐบาลใหม่แก้ไข

🕒 วันจันทร์ ที่ 31 กรกฎาคม 2566 เวลา 13:03 น. 📁 isranews **HITS** 319 views

f Share 🐦 Tweet 🌐 Share ...

“...ที่ผ่านมาไทยขุดประเด็นเรื่องพื้นที่ป่าไม้มาโดยตลอด และตั้งเป้าหมายว่าจะมีพื้นที่ป่าให้ได้ 40% ของพื้นที่ประเทศ แต่ในปัจจุบัน มีเพียงแค่ 32% ซึ่งห่างจากเป้าที่ตั้งไว้เพียง 8% แต่ตลอดเวลา 10 - 20 ปีที่ผ่านมา ตัวเลขช่องว่างที่ขาดไปนั้น ไม่ได้ลดลงเลย โดยคิดเป็นเนื้อที่ก็ประมาณ 26 ล้านไร่ที่หายไป จึงเป็นอีกปัญหาท้าทายให้แก่รัฐบาลใหม่...”

‘การจัดทำนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ยั่งยืนเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยไปข้างหน้า’ เป็นหน้าที่ของรัฐบาล แต่ท่ามกลางสถานการณ์การเมืองที่ขอลมุน แม้ว่าการเลือกตั้งจะเสร็จสิ้นไปแล้ว แต่จนถึงขณะนี้สถานการณ์ทางการเมืองยังคงวุ่นวาย และยังไม่เป็นรูปเป็นร่างสำหรับรัฐบาลใหม่ของประเทศไทย ส่งผลให้ความหวังของประชาชนที่รอให้รัฐบาลชุดใหม่เข้ามาแก้ปัญหาในอีกหลากหลายนโยบายหยุดชะงัก รวมถึงประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีจะถูกมองข้าม หรือให้ความสำคัญในอันดับรองท้าย แม้ว่าจะจริง ๆ แล้ว เป็นอีกหนึ่งปัญหาที่สำคัญไม่ต่างกับปัญหาปากท้อง หรือเรื่องอื่น ๆ เนื่องจาก ‘สิ่งแวดล้อม’ ถือว่าฐานรากในการพัฒนาเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตและสุขภาวะของประชาชน

ในขณะที่ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่บริบทใหม่ของการเมือง จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะตั้งคำถามถึงนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่าจะได้รับการกำหนดในนโยบายของรัฐบาลใหม่อย่างไร เพื่อช่วยสนับสนุนเส้นทางการพัฒนาตามที่ประชาชนปรารถนา

กรีนพีซเสนอ 6 ข้อ นโยบายสิ่งแวดล้อมต่อรัฐบาลใหม่

ย้อนกลับไปก่อนเลือกตั้ง กรีนพีซ ประเทศไทย มีแคมเปญ #VoteForClimate เข้าคูหากาสังแวดล้อม ตั้งแต่ต้นปีที่ผ่านมา โดยรวบรวมข้อเสนอแนะนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ต่อพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง 2566 ดังนี้

1. ความเป็นธรรมทางสภาพภูมิอากาศ (Climate Justice) อธิบายให้รัฐบาลใหม่ทำหลายเรื่องด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งคณะกรรมการรัฐสภาว่าด้วยความเป็นธรรมทางสภาพภูมิอากาศ การเปิดพื้นที่ให้กับองค์ความรู้ ภูมิปัญญาชุมชนที่จะต่อยอดกับสภาพภูมิอากาศ และนำไปสู่การฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และเป็นธรรม อีกทั้งมีจุดยืนชัดเจนในเวทีโลกเรื่องของเจรจาประเด็นสภาพภูมิอากาศต่างๆ เช่น การจัดตั้งกองทุนความสูญเสีย และความเสียหายที่มีการเจรจาหลักคั่นอยู่ขณะนี้ เป็นต้น
2. การเปลี่ยนผ่านพลังงานที่เป็นธรรม (Just Energy Transition) และประชาธิปไตยทางพลังงาน (Energy Democracy) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าไต่ถามแผนทางพลังงาน เสนอให้ลดกำลังการผลิตไฟฟ้าสำรองลงในระดับมาตรฐานราว 15% ปลดระวางถ่านหิน ลดการลงทุนโรงไฟฟ้าใหม่ที่ไม่จำเป็น พัฒนาระบบกักเก็บพลังงาน และระบบกริดอัจฉริยะ รวมถึงผลักดันนโยบายให้ประชาชนสามารถส่งไฟฟ้าจากระบบพลังงานหมุนเวียนที่ตนเองมีอยู่เข้าระบบสายส่งได้ การทบทวนวางแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า Power Development Plan และเปิดให้ประชาสังคมอยู่ในแผนพลังงาน เป็นต้น
3. มลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กมาก (PM2.5) เสนอให้เกิดเครื่องมือทางกฎหมาย เพราะรากเหง้าของวิกฤติ PM2.5 มาจากการพัฒนาที่ผิดทิศทาง และไม่มีมาตรการป้องกันทางสิ่งแวดล้อมรองรับ ดังนั้น ระยะยาวต้องอาศัยเครื่องมือที่สำคัญ คือ กฎหมาย ไม่ว่าจะเป็น (ร่าง) พ.ร.บ.การรายงาน และเปิดเผยข้อมูลการปล่อย และเคลื่อนย้ายสารมลพิษ พ.ศ... หรือ PRTR เป็นต้น หรือกฎหมายอากาศสะอาด มาตรฐานการรายงานการปล่อยฝุ่น PM2.5 จากแหล่งกำเนิด เพราะปัจจุบันมาตรฐานของไทยเริ่มเข้มงวดขึ้น อยู่ที่ว่าแหล่งกำเนิดที่ปล่อยฝุ่นเหล่านี้ออกมาจะมีความเข้มงวดมากน้อยแค่ไหน
4. มลพิษพลาสติก ปัญหาไม่ได้แค่ขยะพลาสติก แต่เป็นมลพิษพลาสติก ไม่ว่าจะเป็นไมโครพลาสติก นาโนพลาสติก เหล่านี้เข้าไปอยู่ในสิ่งแวดล้อม ห่วงโซ่อาหาร และร่างกายมนุษย์ ข้อเสนอของกรีนพีซ ประเทศไทย คือ การผลักดันให้เกิดกฎหมายการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ที่ยั่งยืนบนหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility) สนับสนุนสนธิสัญญาพลาสติกระดับโลก มุ่งจัดการวัฏจักรชีวิตของพลาสติกทั้งหมด ยุติอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิล ยกเลิกส่งเสริมธุรกิจพลังงานจากเชื้อเพลิงขยะพลาสติก และการอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกเป็นเชื้อเพลิงผลิตไฟฟ้า เป็นต้น
5. มลพิษทางอากาศข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง จะต้องมียุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดกลไกทางสังคมในการตรวจสอบผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะบริษัทที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทานของการผลิตพืชเชิงเดี่ยวที่ก่อให้เกิดฝุ่น มีการทำงานร่วมกันระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 5 ประเทศ คือ ไทย เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ขณะที่ ระยะยาว จำเป็นต้องลดพื้นที่การผลิตพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด อ้อย และนำการผลิตรูปแบบอื่นที่ให้ผลตอบแทนที่ดี และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ กระจายอำนาจสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถบริหารจัดการให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่
6. สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง เป็นข้อเรียกร้องที่อยากเห็นรัฐบาลใหม่ หยุดโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลทั้งหมด และทำกระบวนการออกแบยยุทธศาสตร์พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งร่วมกับชุมชน ตามพื้นฐานศักยภาพของทรัพยากรหรือความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเล เป็นต้น

นายธรา บัวคำศรี ผู้อำนวยการกรีนพีซ ประเทศไทย เผยถึงเรื่องเร่งด่วนที่อยากเห็นรัฐบาลใหม่เร่งผลักดันว่า เป็นเรื่องของการผลักดันกฎหมายอย่าง กฎหมายอากาศสะอาด จะถูกผลักดันในลักษณะใด เพราะมีร่าง พ.ร.บ.อากาศสะอาดฉบับหนึ่งที่อยู่ในกระบวนการของรัฐบาลอยู่แล้ว และกฎหมายอีกตัว คือ PRPR กฎหมายเรื่องของการรายงานข้อมูล และการเคลื่อนย้ายการปล่อยสารมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม ซึ่งทางกรีนพีซ ได้ร่วมกับ 2 องค์กร คือ มูลนิธิบูรณะนิเวศ และ มูลนิธิธิดีธรรมสิ่งแวดล้อม ผลักดันเข้าไปในสภาช่วงปีที่ผ่านมา

นอกจากนี้ เรื่องพลังงาน ทำอย่างไรให้ค่าไฟมีความเป็นธรรม ผู้บริโภคมีภาระที่ไม่จำเป็นน้อยลง จะต้องทำกระบวนการคิดค่าไฟ การผลิตไฟฟ้า การวางแผนพลังงานไปข้างหน้า การทำประเด็นเร่งด่วนในเรื่องสิ่งแวดล้อมจะต้องคู่ขนานไปกับการยกระดับเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำไปพร้อมกันได้ เช่น กรณีของการเปิดให้มีกลไกการรับซื้อไฟฟ้าจากครัวเรือน ชุมชนที่ผลิตไฟฟ้าเองได้ จะสร้างเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการผลิตไฟฟ้า

"ผลที่ได้ คือ ยกระดับเศรษฐกิจในครัวเรือนได้ ยั่งยืนกว่าเดิม ได้กันหลายตัว ดังนั้น ไม่จำเป็นต้องเอาเศรษฐกิจขึ้นก่อนแล้วเอาสิ่งแวดล้อมตามหลัง เพราะสามารถทำไปพร้อมกันได้ นโยบายเศรษฐกิจที่ทำได้โดยในช่วง 100 วัน ควรเป็นผลประโยชน์ร่วมที่ทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้นด้วย" นายธรา กล่าว

นายธราวุฒ บัวคำศรี ผู้อำนวยการกรีนพีซ ประเทศไทย

เช่นเดียวกับ รศ.ดร.อดิศร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา ที่ปรึกษานโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม TDRi และ อนุกรรมการ พันธมิตรป่าไม้ ได้เผยถึงภาพรวมการวางนโยบายสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและความท้าทาย ในเวทีเสวนา 'นโยบายสิ่งแวดล้อมในบริบท การเมืองใหม่' เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2566 ว่า เมื่อพูดถึงประเด็นสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านมามาถึงปัจจุบัน นโยบายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับ นโยบายอื่น ๆ มีโจทย์หลักใหญ่อยู่ 5 เรื่อง

ฝุ่น PM 2.5 โจทย์ใหญ่ที่วนกลับมาทุกปี

รศ.ดร.อดิศร์ กล่าวว่า ปัญหาฝุ่น PM 2.5 เป็นโจทย์ข้อใหญ่และข้อเดิมที่วนกลับมาทุกปี และส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพของประชาชน แต่ การแก้ไขปัญหานี้ไม่ใช่เรื่องง่าย ถ้าหากมองต้นตอของปัญหา เกิดจากสภาพภูมิอากาศ เนื่องจาก วิกฤติฝุ่น PM 2.5 ไม่ได้เกิดขึ้นตลอดปี แต่ จะเกิดเฉพาะช่วงฤดูหนาวเป็นหลัก ดังนั้น ถ้าต้นตอสาเหตุมาจากอากาศ การที่จะไปแก้ที่ชั้นบรรยากาศ มันไม่สามารถทำได้ ฉะนั้นจึงต้องเริ่ม แก้ที่ตัวคน

ในส่วนของตัวการเกิดฝุ่น PM 2.5 มีอยู่ไม่กี่อย่าง ฉะนั้น ถ้าเราสามารถจำกัดตัวการสร้างปัญหาได้ การดำเนินมาตรการก็จะง่ายและชัดเจนขึ้น อาทิเช่น กลุ่มรถที่ใช้เชื้อเพลิงดีเซล โดยเฉพาะรถบรรทุกที่มีการเผาไหม้ที่ไม่สะอาด ซึ่งถือเป็นสาเหตุสำคัญ ดังนั้น หากกำหนดมาตรการที่ เขียวแกมเขียวรวมจำกัดรถทุกชนิด ก็จะเป็นเรื่องที่ยาก และสิ้นเปลืองทรัพยากรมากเกินความจำเป็น

นอกจากนี้ ยังรวมไปถึงการจัดการดูแลและกำหนดมาตรการควบคุมกลุ่มเกษตรกรการเผาของเหลือใช้จากการเกษตร สอดส่องจุดความร้อน อันเนื่องมาจากการเผาผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น

ขณะเดียวกัน ตัวการของฝุ่น PM 2.5 ที่มาจากปัจจัยภายนอกประเทศ หรือหมอกควันที่พัดมาจากประเทศเพื่อนบ้าน ถือว่าเป็นเรื่องที่ยาก โดยในอดีตต่างประเทศก็เจอปัญหาเหล่านี้เช่นเดียวกัน จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย

"ปัญหา pm 2.5 จึงเป็นโจทย์ข้อที่หนึ่ง สำหรับรัฐบาลชุดใหม่ที่จะวางนโยบายที่เจาะจงกับผู้ปล่อยได้อย่างไรซึ่งต้อง ใช้ความกล้าหาญทางการเมืองพอสมควร" รศ.ดร.อดิศร์ ระบุ

ลดการปล่อยคาร์บอน ผูกโยงกับเงื่อนไขไฟฟ้า-ก๊าซนำเข้า

รศ.ดร.อดิศร์ กล่าวว่า ประเด็นที่ 2 การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งเป็นประเด็นที่นานาชาติให้ความสำคัญ และมีความเกี่ยวข้องกับ ประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่องการค้าระหว่างประเทศ หากภาคการผลิตในไทย ยังคงไม่ปรับเปลี่ยน และปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อไป อาจจะทำให้เจออุปสรรคที่เป็นเงื่อนไขทางการค้าได้

"การลดก๊าซเรือนกระจกนั้นคล้ายกับการแก้ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ในแง่ที่มีตัวละครไม่กี่ตัวในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกหลักๆ แต่ถ้าวางไปหลายอะ เช่น ถุงกระดาน ถุงพลาสติกมาก ๆ อาจใช้ทรัพยากรมากแต่ประสิทธิภาพน้อยพลังงาน" รศ.ดร.อดิศร์ กล่าว

รศ.ดร.อดิศร์ กล่าวถึงตัวละครสำคัญสำหรับก๊าซเรือนกระจก ประกอบด้วยภาคพลังงาน ภาคเกษตร และภาคอุตสาหกรรมการผลิต

สำหรับภาคพลังงาน รัฐบาลไทยได้ดำเนินการในส่วนของการมาตรฐานเชื้อเพลิงน้ำมันแล้ว โดยปรับมาตรฐานน้ำมัน ซึ่งอาจมีผลในปีหน้าหรือปีหน้า แต่เรื่องการใช้รถยนต์ยังเป็นปัญหาอยู่ โดยเฉพาะรถยนต์ดีเซล แม้ว่าในปัจจุบัน สังคมจะเปลี่ยนมาใช้รถยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นก็ตาม

รศ.ดร.อดิศร์ เผยถึงเรื่องแคลงใจเกี่ยวกับรถยนต์ไฟฟ้าว่า การนำเข้ารถยนต์ไฟฟ้าจากต่างประเทศ น่าจะเป็นเรื่องที่อำนวยความสะดวกให้คนหันมาใช้รถไฟฟ้ากันมากขึ้น แต่กลับติดต้านอาหารของกรมศุลกากร ซึ่งส่งผลให้ราคาขายรถยนต์สูงมากขึ้น แม้ว่ารัฐบาลจะชี้แจงว่า มีการลดภาษีให้กับรถยนต์ไฟฟ้านำเข้า แต่รัฐบาลไม่ได้ลดภาษีให้ทุกคน รัฐบาลจะลดหย่อนภาษีให้เฉพาะบริษัทที่มีข้อตกลงกับรัฐบาลเท่านั้น

โดยข้อตกลงคือ จะต้องผลิตรถยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทยถึงให้สามารถนำเข้าได้ในอัตราภาษีที่ต่ำ จึงเกิดคำถามต่อมาว่า “แล้วทำไมประเทศไทยจะต้องผลิตรถยนต์? ที่ผ่านมาระพยายามผลิตรถยนต์มาแล้ว 50 ปี ซึ่งเราไม่สามารถผลิตรถยนต์เป็นของตัวเองได้”

ดังนั้น เงื่อนไขที่อ้างว่าการให้โรงงานมาสร้างฐานการผลิตในไทย จะเพื่อนำไปสู่การจ้างงาน ดันคิดว่าเป็นเงื่อนไขที่ฟังแล้วลำบาก เนื่องจากไทยเอง ก็เริ่มขาดแคลนแรงงาน เพราะฉะนั้นการทยอยทบทวนนโยบายเรื่องรถยนต์ไฟฟ้าและภาษีนำเข้า รวมถึงความจำเป็นที่ต้องมีโรงงานผลิตรถยนต์ของตัวเองในประเทศไทยยังเป็นเงื่อนไขของการพัฒนาหรือไม่ เป็นโจทย์ให้รัฐบาลและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องหันหน้ามาคุยกัน

รศ.ดร.อดิศร์ อดิศรางกูร ณ อยุธยา ที่ปรึกษานโยบายทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน TDR

ห้องกินไม่มีบทบาทบริหารจัดการขยะ

รศ.ดร.อดิศร์ กล่าวถึงปัญหาขยะในประเทศไทยว่า ชัดความสามารถในการจัดการขยะปัจจุบันยังไม่เพียงพอ ประเทศไทยมีขยะมากถึง 25 ล้านตันต่อปี สามารถนำไปกำจัดได้และรีไซเคิลได้ 2 ใน 3 ของขยะทั้งหมด แต่ทั้งนี้ ก็ยังเหลืออีก 1 ส่วนที่ยังไม่มีการกำจัดหรือจัดเก็บอย่างถูกต้อง ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาขยะที่เกิดขึ้นซึ่งจะต้องดูแลกันไป

ส่วนสาเหตุของปัญหาขยะ รศ.ดร.อดิศร์ กล่าวว่า เนื่องจากห้องกินยังขาดความสามารถในการจัดเก็บขยะ แม้กระทั่งกรุงเทพมหานคร (กทม.) ที่มีขีดความสามารถในการจัดเก็บสูง ก็ยังไม่สามารถจัดการได้ และอีกปัญหาที่เกิดขึ้นเยอะมาก คือในพื้นที่ห่างไกลในท้องถิ่นต่างจังหวัดต่าง ๆ ขาดงบประมาณ โดยส่วนกลางก็ไม่ได้จัดสรรให้มากพอที่จะครอบคลุม ทำให้ท้องถิ่นไม่มีแม่กระทั่งรถขนขยะไปเก็บตามบ้าน เป็นปัญหาที่ลูกโซ่ตามมามาว่า ขยะเหล่านั้น จะไปที่ไหน

"เมื่อขยะในพื้นที่ห่างไกลไม่ได้มีการดูแล หายที่สุดก็จะลงไปในพื้นที่ลุ่มน้ำล้นแล้วมันก็จะลอยไปเป็นขยะทะเล ไปติดอยู่ในห้องเตาทะเลกับปลาโลมาที่เราเห็นเป็นข่าวอยู่ทุกวัน ขยะพวกนี้ส่วนหนึ่งมาจากชายหาดและหลายส่วนมาจากแม่น้ำที่ไหลลงสู่ทะเล" รศ.ดร.อดิศร์กล่าว

ป่าไม้ไทยถูกแซ่ชิง ไม่เพิ่มขึ้นมาเกือบ 20 ปี

รศ.ดร.อดิศร์ กล่าวว่า โจทย์ใหญ่ข้อต่อมา คือ ปัญหาป่าไม้ รศ.ดร.อดิศร์ กล่าว ที่ผ่านมามีไทยขุดพบเรื่องพื้นที่ป่าไม้มาโดยตลอด และตั้งเป้าหมายว่าจะมีพื้นที่ป่าให้ได้ 40% ของพื้นที่ประเทศ แต่ในปัจจุบัน มีเพียงแค่ 32% ซึ่งห่างจากเป้าที่ตั้งไว้เพียง 8% แต่ตลอดเวลา 10 - 20 ปีที่ผ่านมา ตัวเลขของว่างที่ขาดไปนั้น ไม่ได้ลดลงเลย โดยคิดเป็นเนื้อที่ก็ประมาณ 26 ล้านไร่ที่หายไป จึงเป็นอีกปัญหาท้าทายให้ภาครัฐบาลใหม่ เนื่องจากป่าไม้มีความสำคัญ ถ้าเราจะขับเคลื่อนเศรษฐกิจแบบ BCG (Bio-Circular-Green Economy) การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพเป็นเรื่องสำคัญหากป่าไม้ถูกคุกคามฐานทรัพยากรเราจะเหลือ และไม่มีฐานทรัพยากรความหลากหลายที่จะไปสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่า และก้าวกระโดดไปเป็นเศรษฐกิจที่มีมูลค่าสูงได้

อีกทั้ง ปัญหาน้ำท่วม-น้ำแล้ง ต้นตอส่วนหนึ่งมาจากการขาดขีดความสามารถของพื้นที่ป่าในการดูดซับน้ำฝน และชะลอการไหลของน้ำ ด้วยเหตุนี้เองถ้าเป็นไปได้ก็อยากให้มีการฟื้นคืนผืนป่า ช่วงที่ผ่านมา เราเห็นรัฐบาลไทยได้เดินไปในทิศทางที่ถูกต้องก็คือ พยายามให้มีการปลูกไม้เศรษฐกิจมากขึ้น มีการปลูกลือคไม้หวงห้าม แต่ก็ยังปลูกลือคไปบางส่วน หลายส่วนก็ยังไม่ได้ปลูกลือค

"ผมขอยกตัวอย่างอันหนึ่งคือว่า นักธุรกิจที่ทำไม้เศรษฐกิจเช่นปลูกไม้สัก 20 ปีตัดขายก็ยังคงตัดปัญหาไม้ที่ปลูกไม่สามารถส่งออกต่างประเทศได้ เพราะกระทรวงพาณิชย์ห้ามผู้ประกอบการส่งไม้ออกต่างประเทศ คนเดียวที่ส่งได้คืออุตสาหกรรมป่าไม้ เพราะฉะนั้นเงื่อนไขแบบนี้เป็นเงื่อนไขที่รัฐบาลใหม่ต้องมาดูแลกัน" รศ.ดร.อดิศร์ กล่าว

รศ.ดร.อดิศร์ กล่าวด้วยว่า คนที่ปลูกพื้นที่ป่ามีหลายรูปแบบ แต่ที่สำคัญ ที่เราเกี่ยวข้องด้วย คือ ธุรกิจชาวโพลีเลี้ยงสัตว์ที่ลอยนวลอยู่ด้านบนพื้นที่ป่าไม้ และไม่มีใครสามารถเข้าไปดำเนินการได้ นี่ถือเป็นสิ่งที่ทำทลายกฎหมายและศุนย์ราชการเป็นอย่างมาก

ถ้าไทยจะเข้าสู่สังคมที่คาร์บอนต่ำหรือ carbon neutral นอกจากจะลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคขนส่งและภาคพลังงานแล้ว การดูดซับกลับขึ้นไปอยู่หรือที่เรียกว่า Carbon sequestration ก็เป็นเรื่องสำคัญ ในบรรดาภาคเศรษฐกิจหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ภาคส่วนที่จะดูดซับคาร์บอนได้ดีที่สุด คือ ภาคป่าไม้

ส่วนประโยชน์ของป่าไม้ นอกจากจะได้เนื้อไม้ไปขาย และมีอุตสาหกรรมต่อเนื่องแล้ว ป่าไม้ยังสามารถดูดซับคาร์บอนได้ ซึ่งการพัฒนาทั่วโลกสนับสนุนให้คนปลูกไม้ปลูกป่าและเก็บคาร์บอนเครดิตไว้ด้วยก็เป็นโจทย์การบ้านหนึ่ง เพราะที่ผ่านมาพยายามทำ แต่ก็ไม่ได้เป็นเรื่องง่ายหวังว่ารัฐบาลชุดใหม่จะช่วยให้

สำหรับโจทย์ข้อสุดท้าย คือ เรื่องน้ำ รศ.ดร.อดิศร์ กล่าวว่า ประเทศไทยมีปัญหา 3 อย่าง ได้แก่ น้ำท่วม น้ำแล้ง และน้ำเสีย โดยปัญหาเฉพาะน้ำแล้ง จะเกิดสภาวะ 'มือใครยาว สาวได้ สาวเอา' ทำให้คนที่มีมือไม่คอยยาว เช่น เกษตรกรจะไม่ได้น้ำ แต่ถ้าเป็นอุตสาหกรรมที่มีอยู่ทางในการสูบน้ำเข้ามา ก็จะสามารถไปได้ เพราะฉะนั้นกลไกในการจัดสรรน้ำเท่าที่ดูแลแล้วยังไม่ค่อยชัดเจนว่า เวลาน้ำไม่คอยพอเพียง ท้ายสุดแล้วใครจะได้ใครจะไม่ได้ ก็เป็นการบ้านสำหรับรัฐบาลชุดใหม่มาให้ดูแลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการใช้น้ำให้เป็นไปตามด้วยทฤษฎีความหมาย นับว่าเป็นอีกหนึ่งโจทย์ใหญ่ท่ามกลาง สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (climate change) ที่โลกยังคงกำลังเผชิญ

ทางด้าน นางเพ็ญโฉม แซ่ตั้ง ผู้อำนวยการมูลนิธิธรรมาภิบาล (EARTH) กล่าวว่า ที่ผ่านมามีปัญหาสิ่งแวดล้อม รัฐบาลอาจมองว่าเป็นการขัดขวางการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่การคิดเช่นนี้เป็นเรื่องที่น่าใจหาย เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐานของประชาชน หากสิ่งแวดล้อมดี คนมีสุขภาพดี มีสติปัญญา มีความสามารถในการแข่งขัน ยุกระดับชีวิต หลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย หากทำไม่ได้ในมิติอื่น ๆ ก็จะเห็นผลดีตามมาเช่นกัน

ทั้งหมดนี้ คือ โจทย์ใหญ่ทางด้านสิ่งแวดล้อมที่รัฐบาลชุดใหม่มาแก้ไข ต้องติดตามต่อไปว่า ภายหลังจากสภาวะการเมืองที่วุ่นวายนี้ รัฐบาลชุดใหม่จะมีแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างไร

#กดคลิก ติดตาม ส่งแชร์ข่าวอิศรา ได้ที่นี่ <https://www.facebook.com/isranewsfanpage>